

คนจน คนรวย ความโหดร้ายของโครงสร้างทางสังคม
ในชนชั้นปรสิต (Parasite)

อัษฎาวุธ ศรีหิน

นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาภาษาไทย
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Email.com: atsadawoot@kkumail.com

กฤษชัย ชุมแสง

ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนนครขอนแก่น
อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

บทคัดย่อ

ภาพยนตร์เรื่องชนชั้นปรสิต (Parasite) ปี ค.ศ. 2019 ถือว่าเป็นบทประพันธ์ในภาพยนตร์ที่มีการสื่อสารความหมาย การถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกเรื่องราว ความคับข้องใจของผู้คนในสังคมที่ถูกกดทับ ทั้งในเรื่องชนชั้น ความเหลื่อมล้ำ ความอยุติธรรม การต่อสู้และดิ้นรนเพื่อการเอาตัวรอดในสังคม ร่วมกับชวนขบคิดเพื่อสร้างความตระหนัก และเรียกร้องเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงไปสู่การเข้าถึงโอกาสและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สำหรับบทความชิ้นนี้ เป็นการนำเสนอบทวิเคราะห์ภาพยนตร์ที่สะท้อนสังคมในระบบชนชั้น ในภาพยนตร์เรื่องชนชั้นปรสิต โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบการนำเสนอมุมมอง คนจน คนรวย ความโหดร้ายของโครงสร้างทางสังคมและการกดขี่ทางสังคม ตามกรอบแนวคิด ทฤษฎีมาร์กซิสต์ด้วยแนวคิดชนชั้นทางสังคมและการวิเคราะห์ตามแนวคิดสัญวิทยา และการสร้างความหมาย

ผลการศึกษาพบว่า จากคุณค่าของวรรณกรรมในภาพยนตร์เรื่องชนชั้นปรสิต สามารถสะท้อนถึงความไม่เท่าเทียมทางสังคมในหลายมิติ อาทิ ความไม่เท่าเทียมจากระบบชนชั้น ความไม่เท่าเทียมทางการศึกษาส่งผลต่อฐานะทางสังคม การประกอบอาชีพ และการดำเนินชีวิตด้วยปัจจัย 4 ในสังคม สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงการได้เปรียบของชนชั้นสูง ส่วนในมิติการดิ้นรนของชนชั้นล่างเพื่อได้มาซึ่งการเป็นอยู่ที่เท่าเทียมด้วยการเป็นกาฝากในชนชั้นสูงโดยคนชั้นล่าง เพื่อกลืนกินผลประโยชน์แต่ก็ไม่สามารถลืมความเป็นตัวตนดั้งเดิมในสังคมใหม่ได้ ภาพยนตร์เรื่องนี้จึงเป็นการนำเสนอในมิติที่หลากหลายที่สามารถเห็นใจได้ทั้งชนชั้นสูงและชนชั้นล่างในประเด็นที่ต่างกัน โดยส่วนสำคัญของเนื้อหาที่สื่อออกมานั้นพยายามนำเสนอสภาพสังคมที่จำเป็นต้องได้รับการยกระดับและการปรับสมดุลเพื่อให้เกิดความเท่าเทียม

คำสำคัญ: ชนชั้นทางสังคม, โครงสร้างทางสังคม, ปรสิต

The Rich, the Poor The brutality of Social Structure in Parasite

Atsadawoot Srithon

Master of Arts Student Program in Thai Major,

Faculty of Humanities and Social Science,

Khon Kaen University

Email.com: atsadawoot@kkumail.com

Krittachai Chumsaeng

Acting Lieutenant, Senior Professional Level Teachers,

Nakorn Khon Kaen School,

The Secondary Educational Service Area Office Khon Kaen

Abstract

Parasite (2019) is a film that communicates meaning and conveys the emotional discomfort of people in a society that is bounded by social classes, inequality, and injustice include striving to survive in society. The film also provokes thinking that builds realization and demand for access to opportunities and better quality of life. This article presents a film analysis that reflects the class-based society from the film “Parasite” to compare presentations of perspectives on the poor and the rich, the brutality of social structure and social oppression through an idea of class-based society and analyze them based on semiology and signification concepts.

The study found that the literature value of the film Parasite could reflect social disparities in various dimensions such as inequality between social classes and educational disparity which affected social status, profession including living of four requisites. These reflected the advantages of the upper class, while the struggling dimension of the lower class is to attain equivalent living standards by becoming a parasite of the upper class to devour benefits while attaching to the original identity in the new society. This film, therefore, presented various dimensions in which viewers could feel empathy for both the rich and the poor from different perspectives. The essence of the content attempted to present pictures of the society that needed to be elevated and balanced to create equality.

Keywords: social class, social structure, parasite

บทนำ

ภาพยนตร์ เป็นสิ่งที่พัฒนาขึ้นจากงานด้านวรรณกรรมและการประพันธ์ บทที่สื่อสารให้เห็นถึงสภาพสังคม สะท้อนผ่านตัวละครหรือนักแสดง ทำให้เห็นถึงแง่มุมสำคัญต่าง ๆ ร่วมกับบริบททางสังคมโดยรอบ ด้วยการสื่อสารผ่านบทภาพยนตร์ และองค์ประกอบต่าง ๆ อาทิ ภาพ ฉาก แสง สี เสียง ที่ถูกนำเสนอทำให้ภาพยนตร์เปรียบเสมือนเครื่องมือในการสะท้อนสังคมและนำเสนอความต้องการของสังคม เฉกเช่นวรรณกรรมที่มีการสื่อความหมายในเรื่องความรัก ความหวัง ความทรงจำ การเรียกร้อง รวมถึงการตีความในเชิงความหมายและเชิงสัญลักษณ์ นำไปสู่กระบวนการขับเคลื่อนสังคมผ่านวรรณกรรมขึ้น (เจตนา นาควิธระ, 2552) ดังนั้น ภาพยนตร์ จึงมีอิทธิพลทั้งต่อการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงของสังคม และด้วยบทบาทของสื่อสมัยใหม่ที่สื่อสารและส่งเสียงอย่างกว้างขวางข้ามพรมแดนรัฐชาติ จึงเป็นเครื่องมือหนึ่งในการสื่อสารความหมายไปสู่ผู้คนทั่วโลก

สำหรับผลงานภาพยนตร์ที่หยิบยกประเด็นการแบ่งชนชั้นด้วยความรวย-ความจนภายใต้บริบทสังคมปัจจุบัน อย่างชนชั้นปรสิต (Parasite) ปี ค.ศ. 2019 ด้วยการนำเสนอเรื่องราวของการแบ่งชนชั้นภายใต้บริบททางสังคม-วัฒนธรรมในประเทศเกาหลีใต้ ภาพของการดูถูกเหยียดหยาม การต่อสู้ การเอาัดเอาเปรียบของกลุ่มคนที่มีเงินหรือทรัพย์สินจำนวนมากที่เปรียบเทียบกับกลุ่มชนชั้นสูงกับความสามารถในการต่อรองทางอำนาจกับกลุ่มคนที่ไม่มีความหรือกลุ่มชนชั้นล่าง และทำให้กลุ่มชนชั้นล่างต้องแสวงหาวิถีในการแฝงตัวหรือแทรกเข้าไปอยู่ในกลุ่มชนชั้นสูง หากแต่พวกเขาไม่สามารถซึมซับหรือปรับตัวเข้ากับกลุ่มชนชั้นสูงได้ เนื่องจากกลุ่มคนชั้นล่างยังคงดำรงวิถีการใช้ชีวิตเหมือนชนชั้นล่างเดิมอยู่ ทั้งทางด้านลักษณะนิสัยและการดำเนินชีวิตประจำวันของครอบครัวในตระกูลยากจน

สาระสำคัญข้างต้นได้ถูกนำเสนอผ่านเรื่องราวของสองครอบครัวที่มีความแตกต่างทางชนชั้น ภายใต้บริบทสังคมเกาหลีใต้ที่ชนชั้นล่างต้องต่อสู้ดิ้นรนเพื่อเอาตัวรอด ด้วยการวางแผนเพื่อการเดินทางไปสู่ความสำเร็จของชีวิตได้ แต่ท้ายที่สุดก็เป็นได้เพียงกลุ่มคนที่แอบแฝงเพื่อผลประโยชน์ของตนเองจากผู้อื่น และสุดท้ายก็กลับมาয়จุดเดิมที่ตนเคยอยู่เนื่องจากอำนาจและการกดขี่ในสังคม ทั้งนี้ ความคับข้องใจจากการถูกกดขี่จึงนำไปสู่ความโกรธแค้นจากการกระทำของกลุ่มคนในชนชั้นทั้งสองชนชั้นตามโครงสร้างทางสังคมที่ภาพยนตร์แสดงออกมา ทำให้ภาพยนตร์เรื่องนี้จึงได้สะท้อนมิติทางสังคม ทั้งในเรื่องรูปแบบของปัญหา การดำเนินชีวิตในสังคม โครงสร้างทางชนชั้นที่สัมพันธ์กับปัญหาความเหลื่อมล้ำ และการขาดโอกาสทางสังคม โดยบอกเล่าเรื่องราวผ่านตัวละครและนำเสนอผ่านบุคลิก วิธีการดำรงชีวิต ประกอบกับการอาศัยประสบการณ์ร่วมที่เกี่ยวข้องกับวิธีการดำเนินชีวิตของผู้คนภายใต้บริบทสังคมเกาหลีใต้ ในปัจจุบัน เพื่อสื่อให้เห็นถึงการเรียกร้องหรือการสร้างความเห็นอกเห็นใจในสังคมในทุกชนชั้น เพื่อให้ได้รับการพัฒนาและปรับเปลี่ยนให้เท่าเทียมกัน เพื่อไม่ให้มีการเหยียดชนชั้น ทั้งในรูปแบบการกินอาหาร ที่อยู่อาศัย รวมถึงปัจจัยอื่น ๆ อีกมากมายที่สังคมในชนชั้นต่าง ๆ ได้รับไม่เทียบเท่ากันและความขัดแย้งทางชนชั้นในปัจจุบัน 4 ของการดำเนินชีวิตในสังคม ดังที่ ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร (2540) ได้วิเคราะห์การเปรียบเทียบการบริหารจัดการของรัฐหรือสังคมเพื่อเปรียบเทียบ โดยใช้ชนชั้นเป็นการบ่งชี้ถึงการสร้างความเชื่อมั่นในการบริหารจัดการสังคมเพื่อให้เกิดความเท่าเทียมและความเสมอภาค

สำหรับบทความชิ้นนี้ จึงเป็นการวิเคราะห์ภาพยนตร์เรื่องชนชั้นปรสิต ด้วยการพิจารณาถึงความสำคัญของความรวย ความจน โครงสร้างทางสังคม โดยผู้ศึกษาได้นำแนวคิดของมาร์กซิสม์เรื่องชนชั้นทางสังคมมาใช้ในการวิเคราะห์

ภาพยนตร์ เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงการกดขี่ทางสังคมจากกลุ่มคนที่มีอำนาจ และการกดทับจากบริบทสังคม และสนับสนุนให้กลุ่มคนชนชั้นล่างสามารถสะท้อนปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อเรียกร้องต่อการแก้ไขปัญหา การเข้าถึงโอกาสและการพัฒนา รวมถึงความเห็นอกเห็นใจที่ถูกสะท้อนผ่านภาพยนตร์เรื่องนี้ และพิจารณาถึงการครอบงำเชิงสัญลักษณ์ในการสื่อสารผ่านพฤติกรรมของตัวละครที่สื่อให้เห็นมุมมองของบริบทสังคมเกาหลีใต้ในปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาวิเคราะห์การแบ่งชนชั้นและการกดขี่ทางสังคมผ่านสัญลักษณ์ในภาพยนตร์ชนชั้นปรลิตตามแนวคิดทฤษฎีมาร์กซิสต์ด้วยแนวคิดชนชั้นทางสังคม และการวิเคราะห์ตามแนวคิดสัญวิทยาและการสร้างความหมาย

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1) แนวคิดทฤษฎีมาร์กซิสต์

แนวคิดทฤษฎีมาร์กซิสต์ ถือเป็นแนวคิดหนึ่งที่มีพัฒนาการทางแนวคิดมาอย่างยาวนาน และมีการปรับปรุงให้มีความทันสมัยและเหมาะสมกับการอธิบายในประเด็นความเป็นจริงและพัฒนาการทางการเมือง สังคม เศรษฐกิจ โดยเน้นมุมมองที่มีต่อโลกแบบองค์รวม มุมมองดังกล่าวนี้อธิบายด้วยหลักการ (principle) ที่เราเรียกกันว่า วัตถุนิยมวิภาษวิธี คาร์ล มาร์กซ์ (Carl Marx) นั้นได้อธิบายและตีความเศรษฐศาสตร์การเมือง (political economy) ของโลกทุนนิยม รวมถึงการเสนอข้อสรุปที่ว่า ชนชั้นที่มีกำลังอำนาจทางเศรษฐกิจที่สุดคือชนชั้นนายทุนได้ทำการขูดรีดสังคมทั้งหมด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตอบสนองผลประโยชน์ของตนเอง มาร์กซ์ ไม่เพียงแต่จะเปิดเผยให้เห็นความเป็นจริงของการขูดรีด

หากแต่ยังชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นที่เราจะต้องต่อต้านกระบวนการขูดรีดชนชั้นกรรมาชีพ (the proletariat class) ที่เป็นเหยื่อของระบบการขูดรีด (exploitation) โดยธรรมชาติแล้วชนชั้นนี้ย่อมจะเป็นผู้เริ่มต้นต่อต้านการขูดรีด และวิถีของการต่อสู้นี้ก็ คือ การปฏิวัติ (revolutionary) ดังงานวิจัยของ วิทยากร เชียงกุล (2547) ได้กล่าวเน้นถึงลัทธิทุนนิยมโลกในชนชั้นทางสังคมตามแนวคิดมาร์กซิสม์และให้มีการศึกษาเปรียบเทียบการตีความในภาพยนตร์และการสะท้อนสังคมผ่านภาพยนตร์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ดังนั้น แนวคิดทฤษฎีมาร์กซิสม์จึงประกอบไปด้วยมุมมองที่เป็นธรรมชาติและหลากหลายต่อระบบทุนนิยม และกระบวนการปฏิวัติเพื่อโค่นล้มระบบทุนนิยมผ่านการอธิบายถึงธรรมชาติของสังคมทุนนิยมโดยละเอียดและเสนอวิธีการในการต่อต้านระบบ เพื่อพิจารณาธรรมชาติของสังคมทุนนิยมอย่างตระหนักรู้ และผู้กระทำการต่อต้านระบบทุนนิยมนั้นก็ย่อมจะต้องกระทำอย่างมีความตระหนักรู้หรือมีจิตสำนึกเช่นกัน มาร์กซอธิบายระบบทุนนิยมด้วยการอาศัยความเป็นจริงที่ดำรงอยู่ในประวัติศาสตร์ โดยไม่เคยอาศัยการจินตนาการหรือการสร้างมโนภาพขึ้นมาด้วยเหตุนี้ มรรควิธีของมาร์กซิสม์จึงมีลักษณะเป็นมรรควิธีแบบวัตถุนิยม (materialist method) รวมถึงมีลักษณะเป็นมรรควิธีแบบวิภาษวิธี (dialectical method)

การวิเคราะห์ตีความประวัติศาสตร์หรือการตีความสังคมของมาร์กซิสม์นี้จึงเป็นกระบวนการแบบวัตถุนิยมวิภาษวิธี (dialectical materialism) โดยหลักการพื้นฐานของมาร์กซิสม์ มีองค์ประกอบหลัก 3 ประการ ได้แก่

1) *ปรัชญาวิภาษวิธี* หากแต่เปลี่ยนผ่านมาเป็นวัตถุนิยมวิภาษวิธี ทำยที่สุดแล้วได้ทำให้เกิดสิ่งที่เรียกว่า วัตถุนิยมประวัติศาสตร์ (historical materialism)

2) ระบบคิดแบบเศรษฐศาสตร์การเมือง (political economy) ประกอบไปด้วยแนวคิดด้วยเรื่องทฤษฎีมูลค่าแรงงาน (labour theory of value) และทฤษฎีเรื่องมูลค่าส่วนเกิน (theory of surplus value) ซึ่งมาร์กซ์ได้ร่างข้อสรุปของเขาขึ้นมาผ่านมโนทัศน์ทั้งสองนี้ ทฤษฎีมูลค่าแรงงานนั้นถูกก่อร่างขึ้นเพื่อกำหนดค่าจ้างแรงงานโดยวัดจาก การศึกษา ชนชั้น ที่แตกต่างกัน

3) ทฤษฎีที่ว่าด้วยรัฐและการปฏิบัติ อำนาจทางเศรษฐกิจ-อำนาจทางวัฒนธรรมต่อการปรับเปลี่ยนในรูปแบบนี้เป็นการเรียกร้องความเท่าเทียมเพื่อการปลดปล่อยการใช้แรงงานและเพื่อให้เกิดความเท่าเทียมทางการศึกษาของผู้ที่มีฐานะที่แตกต่างกันจึงทำให้เกิดการปฏิวัติทางสังคมเพื่อเรียกร้องสิทธิ

หากพิจารณาองค์ประกอบขั้นพื้นฐานทั้ง 3 ประการข้างต้น พบว่า มาร์กซิสม์เป็นการพิจารณาถึงมุมมองเชิงวิพากษ์ที่มีต่อสังคมในมิติทางสังคม การเมืองและเศรษฐกิจ ผ่านกรอบการมองแบบวัตถุนิยม ทั้งนี้ ผู้ศึกษาจึงใช้แนวคิดทฤษฎีนี้มาวิเคราะห์ข้อมูลวรรณกรรมภาพยนตร์ เพื่อสะท้อนให้เห็นถึง มุมมองทางสังคมในความเหมือน ความเท่าเทียม และความแตกต่างในเรื่อง ชนชั้นทางสังคมของภาพยนตร์เรื่องนี้ รวมถึงการพิจารณาถึงคุณค่าทางวรรณกรรมที่เปรียบเสมือนกระจกสะท้อนสังคมจากภาพยนตร์ชนชั้นปรสิต

2) แนวคิดเรื่องชนชั้นทางสังคม

แนวคิดการศึกษาและเข้าใจความคิดทางสังคม การดำรงอยู่ของเรื่องชนชั้น ความแตกต่างในสังคม ความแตกต่างเรื่องครอบครัว ด้านอาชีพ ด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษา หรือปัจจัยเรื่องทุนในการดำเนินชีวิต เช่น ทุนทางวัฒนธรรม ทุนทางสังคม ทุนทางสัญลักษณ์ หรือสิ่งที่ ปีแอร์ บูร์ดิเยอ (Pierre Bourdieu, 1930-2002) ได้อธิบายเรื่องชนชั้นทางสังคมว่า ความคิดเรื่องชนชั้นเป็นส่วนสำคัญ

ต่อการอธิบายความไม่เท่าเทียมทั้งความเป็นจริงทางสังคมหรือการแอบแฝง ในรูปแบบความเสมอภาคเท่าเทียมกัน ทั้งด้านการเมือง สังคม เศรษฐกิจ ทั้งยังเป็นการศึกษาความเคลื่อนไหว ความขัดแย้ง การขูดรีดทางสังคม ระหว่างชนชั้นสูงและชนชั้นล่าง ดังงานศึกษาของ นิสาพร วัฒนศัพท์ และคณะ (2559) ได้แบ่งการจำแนกผู้คนด้วยตัวชี้วัดช่วงชั้นทางสังคมภายใต้บริบทสังคมไทยนั้น สามารถกระทำได้สองลักษณะ คือ

1) การจำแนกด้วยช่วงชั้นทางสังคมเชิงภววิสัย ประกอบด้วย 5 มิติ ได้แก่ (1) ชาดิกำเนิด (2) พื้นฐานการดำรงชีพของครัวเรือน (3) เศรษฐกิจ (4) การศึกษา และ (5) สุขภาพ

2) การจำแนกด้วยช่วงชั้นทางสังคมเชิงอัตวิสัย ประกอบด้วย 5 มิติ ได้แก่ (1) สถานภาพทางสังคม (2) อิศรภาพและเสรีภาพ (3) ภราดรภาพ (4) การบริโภคและรูปแบบการดำเนินชีวิต และ (5) ความตระหนักในชนชั้น

งานศึกษาข้างต้น สนับสนุนการเห็นภาพการแบ่งช่วงชั้นทางสังคมดังกล่าว เพื่อสนับสนุนการทำความเข้าใจและพิจารณาแนวทางในการสร้างหลักประกันแห่งโอกาสในชีวิต (life chance guarantees) และความเท่าเทียมและสร้างความเป็นธรรมทางสังคม (social equality and social equity) ให้กับสังคมต่อไปได้

3) แนวคิดสัญญาวิทยาและการสร้างความหมาย

แนวคิดสัญญาวิทยา การนิยามความหมายอธิบายถึงศาสตร์ที่ว่าด้วยการศึกษาเกี่ยวกับระบบของสัญลักษณ์ ที่ปรากฏอยู่ในความคิดของมนุษย์ หรือหมายรวมถึงปรากฏการณ์ที่เป็นทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวของเรา หรือเรียกอีกอย่างว่า ‘ภาษาสัญลักษณ์’ ทำให้แนวคิดสัญญาวิทยาสามารถนำมาใช้เพื่อวิเคราะห์การอธิบาย

การสื่อสารของมนุษย์ว่า การสื่อสารคือจุดกำเนิดของความหมายเป็นแนวทางการศึกษาเชิงสังคมหรือความแตกต่างของวัฒนธรรมระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารตลอดจนความหลากหลายของความหมายภายในระบบภาษาและวัฒนธรรม (จอห์น นพดล วคินสุนทร, 2556)

นอกจากนี้ งานศึกษาของ วิสิทธิ์ อนันต์ศิริประภา (2562) ได้ศึกษาปรัชญามนุษยนิยมในภาพยนตร์ของ อาคิระ คูโรซาวา แสดงให้เห็นมุมมองและจำแนกสังคมจากภาพยนตร์ด้วยทฤษฎีสัญญาวิทยา แบ่งออกเป็นอย่างน้อย 8 ลักษณะ คือ 1. สังคมกับการช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ 2. มนุษย์ควรทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม 3. จงเชื่อมั่นในตัวมนุษย์ 4. ความเป็นมนุษย์มีคุณค่ากว่าสิ่งอื่นใด 5. มนุษย์เป็นมิตรกันหรือเป็นพี่น้องกัน 6. มนุษย์ควรไว้นับถือใจกัน 7. มนุษย์กำหนดชะตาชีวิตตนเองได้ด้วยตนเอง และ 8. คุณค่าของความเป็นมนุษย์มิได้อยู่ที่การแสวงหาความสุข แต่เป็นการดิ้นรนเพื่อการเอาตัวรอดในสังคม จึงส่งผลให้เห็นถึงความแตกต่างของสังคมผ่านสัญญาในภาพยนตร์

ผลการศึกษา

1. การวิเคราะห์เนื้อหาภาพยนตร์

สำหรับการนำเสนอส่วนการวิเคราะห์เนื้อหาภาพยนตร์ด้วยแนวคิดสัญวิทยาและการสร้างความหมาย สามารถนำเสนอสาระสำคัญใน 3 ประเด็นคือ 1) ภาพรวมของเนื้อเรื่อง 2) ภาวะปรสิต (Parasite) 3) ชนชั้นทางสังคม: ครอบครัวยากจน-ร่ำรวย มีสาระสำคัญดังนี้

1.1 ภาพรวมของเนื้อเรื่อง

เนื้อเรื่องภาพยนตร์ชนชั้นปรสิต (Parasite) เป็นการนำเสนอเรื่องราวของความตื้นร่นเพื่อเอาตัวรอดในสังคมเกาหลีใต้ผ่านความเลวร้ายของตัวละคร โดยกล่าวถึง ครอบครัวยากจนชนชั้นล่างที่อาศัยอยู่ในชั้นใต้ดินในชุมชนแออัด สมาชิกทุกคนในบ้านถือเป็นตัวละครหลักในภาพยนตร์ที่ฉายภาพการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างสนิทสนมแน่นแฟ้น กระทั่งวันหนึ่ง สมาชิกในครอบครัวถูกกลุ่มเพื่อน ทาบตามให้ไปทำงานเป็นติวเตอร์สอนหนังสือนอกเวลาในครอบครัวตระกูลใหญ่ ชนชั้นสูงที่มีฐานะร่ำรวย จนเป็นเหตุให้สองครอบครัวที่ฐานะแตกต่างกันสุดขั้วนี้ ต้องมาเกี่ยวพันกันในเหตุการณ์การดำเนินชีวิตของทั้งสองครอบครัว (Parasite, 2019)

1.2 ภาวะปรสิต (Parasite)

สิ่งที่เนื้อหาภาพยนตร์ต้องการนำเสนอ คือ เรื่องราวที่ได้ฉายภาพว่า ครอบครัวตัวละครหลักที่เป็นกลุ่มชนชั้นล่างได้พยายามแสวงหาผลประโยชน์ จากครอบครัวกลุ่มชนชั้นสูงด้วยวิธีการต่าง ๆ ซึ่งถือเป็นแก่นสาระสำคัญของ ภาพยนตร์เรื่องนี้ หรือสิ่งที่เรียกว่า “สภาวะปรสิต” หรือการแฝงตัวแทรกซึม เพื่อการเอาตัวรอดของตนเอง ทั้งด้านการปลอมแปลงเอกสารเพื่อยกระดับตัวเอง ให้เป็นครูสอนพิเศษ การจำลองเหตุการณ์เพื่อแอบแฝงให้ พ่อ แม่ เข้ามาทำงาน ในบ้านคนชั้นสูงที่มีฐานะร่ำรวยและดูดีเหมือนตนเองเป็นเจ้าของบ้าน แต่ความจริงแล้วตนเป็นเพียงกาฝากที่แอบแฝงเพื่อรับผลประโยชน์เสมือนปรสิต

สำหรับนิยามคำว่า ปรสิต (Parasite) พบว่า มักเกี่ยวข้องกับการให้ความหมายในเชิงชีววิทยา อาทิ การนิยามของสาธารณสุข ให้นิยามคำว่า ปรสิต หมายถึง สิ่งมีชีวิตที่อาศัยผู้อื่นหรือเซลล์ชนิดอื่นเป็นที่พักอาศัยและแหล่งอาหาร ในบางครั้งทำร้ายสิ่งมีชีวิตที่ใช้ประโยชน์นั้นหรือเซลล์ภายในจนเจ็บป่วยหรือ

ถึงกับเสียชีวิต เช่น การอาศัยอยู่ สิ่งมีชีวิตชั้นต่ำในร่างกายมนุษย์ ตัวอย่าง พยาธิ (สารานุกรมสาธารณสุขไทย, 2561) เช่นเดียวกับความหมายคำว่า ปรลิต ในสิ่งมีชีวิตทางธรรมชาติที่กล่าวว่า ปรลิต คือ สิ่งมีชีวิตที่เป็นกาฝาก เกาะและคอยดูดสารอาหารจากผู้อื่นทั้งจากภายนอกและจากภายในและไม่ยอมเอื้อประโยชน์ต่อสิ่งอื่น (พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน, 2554)

หากพิจารณานิยามข้างต้นพบว่า ปรลิตมักเป็นผู้ที่ได้ประโยชน์เพียงผู้เดียว และอีกฝ่ายจะเป็นผู้ที่เสียประโยชน์ ภายหลังจากผู้ศึกษาได้รับชมภาพยนตร์เรื่องนี้จำเป็นต้องรู้สึกประหลาดใจที่ผู้เขียนบทและผู้กำกับสามารถเอาสิ่งมีชีวิตที่ดูต่ำต้อยนี้ มาผูกโยงกับความเหลื่อมล้ำของสังคมเกาหลีใต้ได้อย่างแนบเนียนและชัดเจน ดังเช่น เรื่องที่อยู่อาศัยของคนจนในเรื่องจะอยู่ที่ห้องเช่าที่อยู่ในชั้นใต้ดินที่แสนสกปรก ส่วนคนรวยก็จะอยู่ในบ้านหลังใหญ่ที่ยกสูงขึ้นมาจากพื้นถนนก็เป็นการแสดงให้เห็นถึงความต่างชั้นได้อย่างชัดเจน ร่วมกับการเล่าเรื่องราวไปสู่บทสรุปที่คาดไม่ถึง

1.3 ชนชั้นทางสังคม: ครอบครัวยากจน-ร่ำรวย

เหตุการณ์จากภาพยนตร์ชนชั้นปรลิตได้เริ่มต้นขึ้นด้วยตัวละครเอกของเรื่อง ได้แก่ “ครอบครัวยากจน” ที่ชีวิตของพวกเขาเปลี่ยนไปเมื่อลูกชายได้งานเป็นติวเตอร์ภาษาอังกฤษ (การแอบอ้างว่าเรียนจบปริญญาเพื่อให้ได้งานดังกล่าว) ใ้กับลูกสาวของ “ครอบครัวร่ำรวย” โดยครอบครัวนี้เป็นเศรษฐีใหม่ที่อาศัยอยู่ในบ้านหรูหรา เมื่อลูกชายติวเตอร์ได้รับค่าจ้างในการสอนพิเศษเป็นจำนวนมากนำไปสู่การเกิดความคิดที่ต้องการพาสมาชิกในครอบครัวเข้าไปทำงานในบ้านของเศรษฐีครอบครัวนี้ด้วย เริ่มด้วยน้องสาวของครอบครัวชนชั้นล่างที่แอบอ้างว่าเป็นครูสอนศิลปะบำบัดจบการศึกษาจากต่างประเทศซึ่งรับหน้าที่สอนลูกชายในครอบครัวร่ำรวย ตามมาด้วยพ่อที่มาเป็นคนขับรถ และแม่ที่มาเป็นแม่บ้าน โดยทั้งสี่คนต้องทำเป็นไม่รู้จำกันมาก่อน เพื่อแทรกตัวเข้าไปในครอบครัวชนชั้นสูง

เพื่อผลประโยชน์ที่ได้ ตกลงแผนการตามที่วางไว้ จากการฝังตัวเข้าไปในชนชั้นสูง ฐานะร่ำรวยได้ดำเนินไปอย่างราบรื่นในช่วงแรกของภาพยนตร์ แต่สุดท้ายกลับลงเอย ด้วยความผิดพลาดและความรุนแรงของความโลภที่เกิดขึ้นของครอบครัวชนชั้นกลาง และเป็นผลมาจากความขัดแย้งกันเองในครอบครัว

หากวัดจากมาตรฐานจริยธรรมทั่วไป (พระครูพิศาลจริยากร เลขธมโม และสุชน ประวดีดี, 2562) พบว่า การกระทำดังกล่าวถือว่าเป็นผิดจริยธรรมในสังคม เนื่องจากพวกเขาได้ปลอมแปลงเอกสารและปิดบังตัวตนที่แท้จริงเพื่อให้ได้งาน และมีอาชีพในสังคม นอกจากนี้ยังใช้วิธีหลอกลวงในการทำให้คนขับรถ และแม่บ้านคนเก่าถูกไล่ออก แต่ทว่าด้านหนึ่งก็ไม่อาจมองว่าพวกเขาเป็นผู้ร้าย หรือคนชั่วแบบเต็มตัวได้ เพราะถือเป็นหนทางเอาตัวรอด (แบบทางลัด) ในสังคม ที่ปิดกั้นโอกาสของกลุ่มชนชั้นกลางอย่างพวกเขา รวมถึงหากพิจารณาทักษะ และความสามารถของพวกเขาก็มีความฉลาด พี่ชายที่เก่งภาษาอังกฤษ น้องสาวที่มี ทักษะการตัดต่อภาพและปลอมแปลงเอกสาร พ่อและแม่ที่ต่างมีทักษะในการทำหน้าที่ คนขับรถและแม่บ้านที่ดี โดยหากพิจารณาบนฐานสังคมในอุดมคติที่เปิดโอกาสให้ ทุกคนเท่ากัน พวกเขาคงหางานทำเพื่อสร้างฐานะและมีคุณภาพชีวิตที่ดีไม่ยากนัก แต่ในโลกแห่งความจริงของการไม่มีเส้นสายหรือทุน ส่งผลให้กลายเป็นเรื่องยาก ที่จะผลักดันตัวเองให้ประสบความสำเร็จหรือทำให้ตนเองก้าวไปสู่สถานะที่สูงขึ้นได้

ดังนั้น ฉากของภาพยนตร์ได้สื่อว่า แม้กลุ่มชนชั้นกลางจะใช้ชีวิตร่วมกับ ชนชั้นสูง แต่ครอบครัวที่ยากจนก็ไม่อาจทำตัวกลมกลืนไปกับพวกเขาได้ ซึ่งภาพยนตร์ ได้นำเสนอเรื่องราวความแปลกแยกของพวกเขาให้เห็นได้อย่างชัดเจน อย่างน้อย 8 ประเด็นสำคัญ ได้แก่

1) เรื่องของกลิ่นตัวของชนชั้นล่าง

ดังฉากที่ตัวละครพ่อในบ้านตระกูลร่ำรวยมักกล่าวถึงกลิ่นบ้อย ๆ (ดังภาพที่ 1) ตอนที่ทางขึ้นรถไฟใต้ดิน โดยกล่าวว่า “มันเป็นกลิ่นอับเหมือนผ้าซีริว” ซึ่งสามารถอธิบายด้วยการใช้คำพูดแบบไทย ๆ ได้ว่า “กลิ่นสาบคนจน” (ที่สะท้อนนัยของกลิ่นเหม็นอับ กลิ่นที่ติดมาจากห้องเหม็นอับ ซึ่งเป็นกลิ่นติดตัวในแบบที่ปิดบังไม่ได้ ต่างจากพวกคนรวยที่ไม่มีกลิ่นแบบนี้ติดตัวอยู่ อันที่จริงรูปลักษณะของพวกกลุ่มคนร่ำรวยนั้นแทบจะไม่มีรอยตำหนิยับย่น เพราะว่า “เงินช่วยรีดทุกอย่างให้เรียบ” ดังคำกล่าวตัวละครหนึ่งที่กล่าวไว้ในภาพยนตร์ และฉากที่บรรดาแขกชนชั้นสูงที่มาร่วมงานปาร์ตี้ในสวนของบ้านตระกูลร่ำรวย ซึ่งลูกชายของบ้านตระกูลร่ำรวยกล่าวว่า “พวกเขาช่างดูดีอย่างเป็นทางการในแบบที่ไม่ต้องพยายามทั้งที่เป็นการนัดแบบกะทันหัน” ขณะที่ลูกชายบ้านตระกูลยากจนต้องใช้ความพยายามอย่างมากกว่าจะมาถึงจุดที่ยืนอยู่ได้และท้ายที่สุดพบว่าแม้พยายามเท่าไรก็ไม่ดูดี

ภาพที่ 1 ภาพสะท้อนเรื่องการเหม็นกลิ่นสาบแม่ในสถานการณ์จู้จุกนวย
ที่มา: Parasite (2019)

2) การเผชิญความยากลำบากของชนชั้นล่าง

ภาพยนตร์ได้ฉายภาพให้เห็นว่า เมื่อเกิดเหตุการณ์วิกฤติการณ์และความยากลำบากนั้น กลุ่มชนชั้นล่างจะได้รับความเสียหายมากกว่ากลุ่มคนที่มีฐานะร่ำรวยจากการนำเสนอสองมุมในสองชนชั้นในภาพยนตร์จะเห็นได้จากฉากเหตุการณ์ฝนตกและมีน้ำท่วมหนัก (ดังภาพที่ 2) ปัญหาของครอบครัวบ้านตระกูลชนชั้นสูงที่มีฐานะร่ำรวยมีเพียงการไม่สามารถเดินทางไปแคมป์ได้จนต้องกลับมาจัดงานเลี้ยงที่บ้าน ขณะที่ครอบครัวยากจนเผชิญปัญหาจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นคือ บ้านของพวกเขาเสียหายอย่างหนักจนทำให้ผู้คนหลายร้อยคนต้องไปนอนรวมกันในหอประชุมสาธารณะ ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นว่า *เวลาเกิดปัญหาอะไรในสังคม ไม่ว่าจะเป็นเรื่องสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ ชนชั้นล่างโดยส่วนใหญ่จะเป็นฝ่ายเดือดร้อนกว่าเสมอ* และครอบครัวชนชั้นล่างที่ประสบปัญหาน้ำท่วมแต่ยังคงต้องมาทำงานปกติแม้ในยามทุกข์และกังวลใจ

ภาพที่ 2 การประสบปัญหาน้ำท่วมของชนชั้นล่างและการพักพิงในพื้นที่ส่วนรวม
ที่มา: Parasite (2019)

3) การไม่สามารถวางแผนรับมือกับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ของชนชั้นล่าง

ภาพยนตร์เรื่องนี้สะท้อนและเน้นย้ำเหตุการณ์และพฤติกรรมของตัวละครที่ว่า ชนชั้นล่างไม่มีระบบทางสังคมหรือระบบสวัสดิการต่าง ๆ มารองรับในช่วงเวลาที่ประสบปัญหาต่าง ๆ จากเหตุการณ์ภัยธรรมชาติ โดยภาพยนตร์ได้ฉายภาพให้เห็นว่าแผนการต่าง ๆ ที่พวกเขาวางไว้โดยส่วนใหญ่มักผิดพลาดอยู่บ่อยครั้ง ด้วยเหตุดังกล่าวทำให้คำพูดของคุณพ่อบ้านครอบครัวยากจนมักกล่าวว่า “แผนที่ดีที่สุดที่สุดคือการไม่วางแผน” แม้อาจดูเป็นคำพูดลอย ๆ ที่ไม่สามารถแสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบ แต่หากพิจารณาอย่างลึกจะพบว่า เป็นคำพูดที่ฟังมีเหตุผลภายใต้บริบทสังคมดังกล่าว

4) การยอมรับสภาพความจน-ความรวย ตามชนชั้นของตนเอง

มิตรสหายของพวกเขาได้นำเสนอความเห็นที่น่าสนใจว่า ถ้าครอบครัวยากจนมักมีคำพูดออกมาว่า “ขอโทษที่จน” ขณะที่ครอบครัวตระกูลร่ำรวยก็มีคำพูดออกมาได้เช่นกันว่า “ฉันผิดตรงไหนที่รวย” หากวิเคราะห์และตีความผ่านมุมมองของมาร์กซิสม์ สะท้อนให้เห็นว่า ฐานะความร่ำรวยของชนชั้นสูงนั้นเป็นไปตามระบบทุนนิยม พวกเขาเหล่านั้นทำอาชีพสุจริต ไม่ได้ทำสิ่งผิดกฎหมาย หากเพียงแต่อำนาจของเศรษฐกิจกดทับชนชั้นแรงงาน ระบบทุนและฐานะทางสังคมที่กลุ่มคนเหล่านี้ร่ำรวยอยู่แล้วจึงมีโอกาสมากกว่า ฉะนั้นครอบครัวที่มีฐานะร่ำรวยจึงมีสิทธิ มีโอกาสมากกว่าชนชั้นล่างที่มีฐานะด้อยกว่า จากภาพยนตร์นั้นสื่อให้เห็นถึงกลุ่มคนชั้นสูงมุ่งทำงานมีเป้าหมายที่ชัดเจน ในทางกลับกันกับชนชั้นล่างพยายามดิ้นรนใช้วิธีทางลัดเพื่อจะทำให้ตนเองสบายและเท่าเทียมชนชั้นที่สูงกว่า

5) ความย้อนแย้งของ “การเป็นคนดี” ที่กำหนดด้วยทุนนิยม

ภาพยนตร์ยังแสดงภาพความย้อนแย้งของการเป็นคนดี แม้ว่าพวกเขาเป็นคนจน แต่ก็มีความสุขภาพ ความฉลาด และพฤติกรรมแสดงออกทางสังคมที่ดี เฉกเช่นเดียวกับคนรวย จนทำให้เห็นว่าคนจนเหล่านั้นมีศักยภาพที่จะเป็นคนดี เพียงแต่ไม่มีเงินช่วยสนับสนุนให้เขาเป็นคนดี ดังคำพูดของตัวละครของครอบครัวยากจนที่พยายามสื่อสาร หากวิเคราะห์ผ่านมุมมองของมาร์กซ์ชีสเม่สะท้อนให้เห็นว่า “ความดี” ที่ถูกนำเสนอขึ้นเป็นคุณค่าตามระบบทุนนิยมเท่านั้น โดยเมื่อระบบทุนนิยมเป็นศัตรูตัวร้ายสำคัญ และเมื่อไร้ทุนก็ไม่อาจทำได้ ทำให้พฤติกรรมการเอาตัวรอดจึงเป็นภาพของความชั่วร้ายที่ถูกนำเสนอให้ภาพยนตร์เรื่องนี้

นอกจากนั้น ภาพยนตร์ยังไม่ได้แสดงภาพของครอบครัวชนชั้นกลางเป็นตัวร้าย พวกเขามีความสุขภาพ ฉลาด นิสัยดี มีเหตุมีผล พวกเขาทำในสิ่งที่คนรวยพึงจะทำ เช่น จัดปาร์ตี้ หรือใช้เงินซื้อความสุข การที่พวกเขาเป็นคนดีสามารถอธิบายได้ด้วยคำพูดของคุณแม่บ้านคิมที่ว่า “เพราะพวกเขารวย เขาถึงนิสัยดี ถ้าฉันรวยเท่าพวกเขา ฉันจะนิสัยดีกว่านี้อีก”

ดังนั้น การที่พวกเขารวยและมีทรัพยากรทุกอย่างพร้อมทำให้พวกเขาทำตัวเป็นคนดีได้ ซึ่งถ้าครอบครัวคิมรวยแบบเดียวกัน พวกเขาก็ไม่จำเป็นต้องโกหกหรือใช้แผนสกปรกเพื่อให้มีงานทำ หากพิจารณาดี ๆ พบว่า **ตัวร้ายของหนังไม่ใช่ครอบครัวตระกูลร่ำรวย แต่คือระบบที่ไม่เป็นธรรม** เปรียบเสมือนระบบที่ส่งให้ครอบครัวพักรวยล้มฟ้าและกดให้ครอบครัวตระกูลยากจนต้องลำบากดิ้นรน สิ่งเหล่านี้มันคือระบบที่ทำให้คนรวยกระจุกตัวอยู่แค่ 1% ของประชากรในสังคม คือระบบที่ทำให้ชนชั้นกลางไม่อาจเติบโตขึ้นไปเป็นชนชั้นสูงได้ง่าย ๆ ซึ่งระบบไม่เป็นธรรมดังกล่าวนี้ดูจะมั่นคงถาวรโดยไม่มีสิ่งใดสามารถลบล้างมันได้

6) ความเพิกเฉยต่อระบบที่ไม่เป็นธรรมของชนชั้นสูง

ความผิดพลาดของพ่อบ้านตระกูลร่ำรวยนั้น อาจอยู่ที่ความไม่รอบคอบ ที่ไม่ได้ให้ความสำคัญในสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่ดีในความเท่าเทียม มุ่งหวังเพียง ความเจริญก้าวหน้าในชนชั้นของตน ในภาพยนตร์อาจไม่ได้นำเสนอการเอาเปรียบ ของกลุ่มชนชั้นสูง แต่เป็นการนำเสนอความเฉยเมยต่อปัญหาหรือความทุกข์ยาก ของชนชั้นที่อยู่ต่ำกว่าตัวเอง รวมถึงเฉยเมยต่อระบบที่ไม่เป็นธรรม ซึ่งโทษของความเฉยเมยนี้นำไปสู่ความตาย หรือฉกงานเลี้ยงที่บ้านพ่อบ้านตระกูลคนรวย ทำให้ครอบครัวยากจนเอามืดแทงผู้เข้าร่วมงานด้วยความโกรธแค้นในการเหยียด ชนชั้นทางสังคม แม้ทั้งสองครอบครัวจะดำเนินชีวิตประจำวันร่วมกันในหลายเหตุการณ์

7) การปะทะกันเองระหว่างชนชั้นล่าง

ความน่าสนใจของภาพยนตร์เรื่องนี้ไม่ได้อยู่ที่คู่ปะทะหลักระหว่างชนชั้นสูง กับชนชั้นล่าง แต่เป็นการปะทะกันเองระหว่างชนชั้นล่างภายใต้ชายคาบ้าน ของชนชั้นสูง (โดยที่ชนชั้นสูงไม่รับรู้ในเรื่องดังกล่าว) รวมถึงคู่การปะทะกัน ระหว่างแม่บ้านตระกูลยากจนกับแม่บ้านคนเก่าที่ถูกไล่ออก เนื่องจากสามีของ แม่บ้านคนเก่าที่หลบซ่อนอยู่ในห้องใต้ดินของบ้านครอบครัวตระกูลร่ำรวย เพราะ ต้องการซ่อนตัวจากคนทางนั้นอกระบบ (เจ้าของบ้านคนเก่าที่เป็นสถาปนิก ซึ่งออกแบบบ้านหลังนี้ได้สร้างห้องลับใต้ดินเอาไว้เพื่อหลบภัยต่าง ๆ รวมถึง ภัยจากเกาหลีเหนือ ซึ่งครอบครัวตระกูลคนรวยได้ซื้อบ้านหลังนี้มาต่อโดยที่ไม่รู้เรื่องนี้) แม่บ้านคนเก่าได้ขอร้องให้คุณแม่บ้านตระกูลยากจนช่วยปิดบังความลับเรื่องสามี ของเธอและคอยส่งอาหารให้เขาโดยเห็นแก่ความเป็นคนจนเหมือนกัน แต่แม่บ้าน ตระกูลคนจนกลับปฏิเสธ โดยกล่าวว่า “ฉันไม่ได้จนเหมือนแก” แสดงถึงการที่ผู้คน ในชนชั้นเดียวกันไม่จับมือช่วยเหลือกัน (ส่วนเรื่องการจับมือกันเพื่อล้มล้างระบบนั้น ยิ่งไม่แสดงให้เห็น) แต่กลับต่อสู้กันเพื่อจะได้เป็นฝ่ายที่ได้ใช้ทรัพยากรของครอบครัว

ตระกูลร่ำรวยเพียงฝ่ายเดียว ซึ่งด้านหนึ่งสะท้อนให้เห็นถึงผลกระทบทุนนิยมที่บีบบังคับคนจน นอกจากเป็นคนดีไม่ได้ ต้องใช้แผนในการเกาะคูดเลียดจากคนรวย และยังต้องอยู่ในสถานภาพที่ต้องแย่งชิงซึ่งกันและกันเพื่อให้ได้โอกาสที่ดีที่สุด การปะทะกันของคนจนคู่นี้ยิ่งแสดงให้เห็นชัดเจนถึงสภาพของทุนนิยมและการดิ้นรนเพื่อยกระดับตัวเองให้อยู่ในชนชั้นที่สูงขึ้น

8) การมองชนชั้นสูงในฐานะ “ผู้มีพระคุณ”

ฉากภาพยนตร์หนึ่งที่มีความน่าสนใจคือ ตอนที่คุณพ่อบ้านตระกูลคนยากจน สงสัยว่าคนขับรถที่ตกงานจะได้งานใหม่หรือยัง ซึ่งลูกสาวตอบกลับมามาว่า “อย่ามัวไปสนใจคนอื่นให้สนใจแต่พวกเราตนเองดีกว่า” ซึ่งถือเป็นการแยกกลุ่มตัวเองออกจากกลุ่มคนจนคนอื่น ๆ ขณะที่มุมมองต่อสถานะของครอบครัวตระกูลร่ำรวยในมุมมองของครอบครัวชนชั้นล่างนั้น พวกเขาไม่ใช่ศัตรูตัวร้ายหรือกลุ่มคนที่ควรถูกกำจัด แต่เป็นบุคคลที่ควรชื่นชมและสำนึกบุญคุณ โดยในมุมมองครอบครัวตระกูลคนยากจนพวกเขา คือ “ผู้มีพระคุณ” ที่ทำให้มีงานทำมีเงินใช้ ส่วนมุมมองของพ่อบ้านที่อยู่ในห้องใต้ดินยิ่งไปไกลกว่านั้น เขาเคารพเทิดทูนครอบครัวตระกูลร่ำรวยราวกับเป็นปูชนียบุคคล ส่งผลทำให้ภาพยนตร์เรื่องนี้มีการนำเสนอและสื่อให้เห็นถึงสถานภาพเดียวกันที่ปรากฏทั้งในบริบทประเทศเกาหลีเหนือและเกาหลีใต้ ด้วยการวิเคราะห์โครงสร้างทางสังคมและเศรษฐกิจผ่านภาพยนตร์เรื่องชนชั้นปรสิต (Parasite) (ปารณ ศรีสุนทร, 2561)

กล่าวโดยสรุป การวิเคราะห์เนื้อหาของภาพยนตร์ นอกจากแสดงให้เห็นถึงความแปลกแยกระหว่างชนชั้นสูงและชนชั้นล่าง รวมถึงสถานะที่ชนชั้นล่างต่อสู้กันเองแล้ว ในขณะที่ชนชั้นสูงได้รับการเชิดชูและถูกกันไว้นอกวง สิ่งนี้ถือเป็นรูปแบบซ้ำที่เกิดขึ้นจริง ๆ ในโลกใบนี้หลายครั้ง และยังคงวนเวียนต่อไปแบบนี้ อยู่เรื่อยไป อย่างไรก็ตามฉากหนึ่งในภาพยนตร์กับเหตุการณ์กลับพลิกผันภายหลัง

เมื่อคุณพ่อบ้านตระกูลครอบครัวยากจนเกิดสภาวะ “ตาสว่าง” ในยามที่ลูกสาวของเขาถูกฆ่าตาย เขาได้เห็นถึงความโหดร้ายของระบบและความเล็ดเย็นของชนชั้นสูง เขาจึงตัดสินใจจับมัดแล้วจัดการตัวแทนของศัตรูที่แท้จริงคือ “นายทุน” ถึงแม้ว่าคุณพ่อบ้านตระกูลร่ำรวยจะถูกฆ่าตาย แต่สิ่งที่ถูกจัดการเป็นเพียงบุคคลที่เป็นภาพแทน ไม่ใช่ระบบ ซึ่งทำให้ปัญหาที่แท้จริงเพราะระบบอยู่ดิตรมต่าง ๆ ก็ยังคงอยู่

จากที่ครอบครัวตระกูลยากจนแอบแฝงเพื่อเข้าไปอยู่ในบ้านคนรายนั้น ในบางครั้งพวกเขามีความสุขในวันที่เจ้าของบ้านไม่อยู่ โดยมีความสุขจากการใช้ชีวิตเสมือนบ้านของตนเอง เมื่อช่วงเวลาผ่านไปครอบครัวตระกูลยากจนได้ทบทวนว่าความสุขที่เขาได้รับจากการใช้ชีวิตแบบนั้นไม่ได้เป็นความสุขที่แท้จริง เป็นเพียงมายาคติ ประหนึ่งว่านั่นเสมือนความจริงของการมีความสุขของครอบครัว เป็นเพียงความสุขเพียงช่วงขณะ สอดคล้องกับการวิเคราะห์ของ นภาพัฒน์จักษ์ อัตตนนท์ (2563) ที่กล่าวถึง ความสุขของการมีชีวิตที่ความจริงแล้วไม่เป็นไปตามที่หวังไว้ ซึ่งเกี่ยวข้องกับปัจจัยหลายประการ เช่น ลักษณะการกินอาหาร การดูแลความสะอาดของร่างกาย การมีมารยาททางสังคม สิ่งเหล่านี้ยังคงเป็นส่วนหนึ่งที่แบ่งแยกชนชั้น ดังที่ครอบครัวตระกูลยากจนแทรกซึมเข้าไปใช้ชีวิตในบ้านของครอบครัวตระกูลคนรายนั้นพวกเขายังคงมีพฤติกรรมเดิมในการดำเนินชีวิตอยู่ จึงแสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมตัวละครสามารถสะท้อนเรื่องระบบชนชั้นได้อย่างชัดเจน

2. การวิเคราะห์เชิงประเด็น

สำหรับการนำเสนอส่วนการวิเคราะห์เชิงประเด็นด้วยแนวคิดชนชั้นทางสังคม และการวิเคราะห์ตามแนวคิดสัญวิทยาและการสร้างความหมาย สามารถนำเสนอสาระสำคัญใน 6 ประเด็น คือ 1) ชนชั้นปรสิต: มายาคติต่อชนชั้นล่าง 2) วิถีชนชั้นล่าง:

การเอาไรต์เอาเปรียบหรือเพื่อเอาตัวรอด 3) สภาวะ “ผี” กับการมองข้ามรากปัญหา ความเหลื่อมล้ำและความยุติธรรมในสังคม 4) สภาวะปรสติดที่เกาะเกี่ยวซึ่งกันและกัน และ 5) ก้อนหิน: สัญลักษณ์ที่มีหลากหลายความหมาย และ 6) ตำแหน่งแห่งที่กับสัญลักษณ์ ของคู่ตรงข้าม มีสาระสำคัญดังนี้

2.1 ขนชั้นปรสติด: มายาคติต่อชนชั้นล่าง

คำจำกัดความของปรสติด คือ “สิ่งมีชีวิตที่อาศัยผู้อื่นเป็นที่พักอาศัย และแหล่งอาหาร” ทำให้เราตีความได้ว่า ปรสติดในชื่อภาพยนตร์หมายความว่า ครอบครัวยุคชนชั้นล่างซึ่งอาศัยเงิน/ที่อยู่/อาหารจากครอบครัวยุคชนชั้นสูง เพื่อให้มีชีวิตรอดต่อไป แต่หากพิจารณาเกี่ยวกับภาพยนตร์ Parasite อย่างละเอียด พบว่า ปรสติดอาจหมายถึงกลุ่มคนที่ใช้ความได้เปรียบทางสังคม ทำการดูดกลืนเงิน และทรัพยากรต่าง ๆ เข้าหาตัวเอง โดยปล่อยให้กลุ่มคนที่ด้อยโอกาสโดนเอาเปรียบ หรือถูกทอดทิ้งให้จนตรอกโดยที่ไม่ได้รับการช่วยเหลือ

ดังนั้น ภาพยนตร์เรื่องนี้จึงได้มีการให้ความเปรียบเทียบผ่านการสื่อสารว่า คนจน=ปรสติด แต่ในอีกแง่หนึ่งเป็นคนรวยเอง=ปรสติด ภาพยนตร์จึงนำเสนอภาพ ที่กลับด้านในการตีความและประเด็นสำคัญ คือ ระบบทำให้ภาพคนจนเท่ากับปรสติด เป็นเรื่องมายาคติที่นำเสนอผ่านภาพยนตร์ที่สะท้อนสังคม และยังคงมีการรักษา ภาพลักษณ์นี้เอาไว้โดยที่ไม่รู้เลยว่าแท้ที่จริงพวกเขาเองต่างหากที่ถูกดูดเลือดดูดเนื้อ ออกไปจากนายทุน คุณค่าของมนุษย์จึงถูกลดทอนลงเหลือเพียงการหวังผลประโยชน์ ทั้งด้านฐานะทางสังคมและชนชั้น (กล้า สมทวณิช, 2562)

2.2 วิถีชนชั้นล่าง: การเอาไรต์เอาเปรียบหรือเพื่อเอาตัวรอด

ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางชนชั้นถือเป็นประเด็นปัญหาสากลที่คนทั่วโลก ต่างพบเจอในปัจจุบัน หากพูดถึงประเด็นนี้ ภาพยนตร์ส่วนใหญ่ก็นำเสนอภาพ

ที่เป็นสูตรสำเร็จ คนจนก็มักจะถูกกลืนรอนสิทธิและเสรีภาพจากคนรวยเสมอ กระทั่งผู้ชมรู้สึกสงสารชีวิตอันลำบากของผู้ตกเป็นฝ่ายผู้ถูกกระทำ

ขณะที่ภาพยนตร์ Parasite แม้เรื่องราวนำเสนอภาพความแตกต่างของบ้านที่มีฐานะกับบ้านที่ยากจนอย่างชัดเจน แต่ก็มี การนำเสนอที่ต่างออกไป คือ การเร่งเร้าให้ผู้รับชมรู้สึกสะใจหรือการเอาใจช่วยคนจนผู้ที่กระทำผิด แม้จะขัดต่อหลักศีลธรรมที่ควรค่าแก่การยึดถือเพียงใดก็ตาม และนำเสนอเรื่องที่ว่าโลกของคนรวยกับคนจนแม้เป็นเสมือนกับจักรวาลคู่ขนานที่ไม่มีทางหลอมรวมเข้ากันเป็นหนึ่งได้ แต่ก็ปฏิเสธไม่ได้ว่ามีเหตุจำเป็นบางประการที่ทำให้คนสองโลกมาพบพานมาเจอกัน ในโลกใบเดียวกันของครอบครัวคนจนที่ใช้ชีวิตในห้องเช่ารูหนูชั้นใต้ดิน แสนสกปรก เสาะหา Wi-Fi ฟรีจากเพื่อนบ้าน ก็เป็นโลกใบเดียวกับครอบครัวที่ใช้ชีวิตในบ้านที่ใหญ่โต หรูหรา โอ่อ่า ยกตัวสูงขึ้นมาจากพื้นถนน ซึ่งทำให้อยากกลับมาพิจารณาโลกความเป็นจริงที่ว่า ในขณะที่ความมั่งคั่งของโลกโดยรวมเพิ่มสูงขึ้น ช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจนกลับถ่างขยายไปทุกพื้นที่ทั่วโลก และมีแนวโน้มว่าช่องว่างนี้จะถูกถ่างขยายเพิ่มขึ้นไปอีกอย่างต่อเนื่องในอนาคต การกระจายรายได้จึงถูกนำเสนอขึ้นเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว

2.3 สภาวะ “ผี” กับการมองข้ามรากปัญหาความเหลื่อมล้ำ และความอยุติธรรมในสังคม

ดังฉากที่คุณพ่อบ้านของตระกูลร่ำรวย พูดเสมอว่า “คนงาน คนรอบข้าง ไม่ควรล้ำเส้นพวกเขา กระทั่งกลิ่น ก็ไม่ควรล้ำมาแตะจมูก” แต่บ้านที่ร่ำรวยกลับล้ำเส้นฝ่ายคนจนเสมอ ไม่ว่าจะเป็นการใช้ให้ทำบะหมี่ในเวลาเร่งรีบ หรือโทรเรียกให้มาจัดงานวันเกิด เป็นการอวดร่ำอวดรวยในวันหยุดของคนจน วันที่พวกเขาต้องหนีน้ำท่วมกัน และบ้านตระกูลยากจนก็ต้องมาทำงานให้พวกเขา อีกทั้งฉากระหว่างทางบนรถของคุณพ่อบ้านตระกูลร่ำรวย ก็ยังมีบทประโยคเช่น

“ดูสิ เพราะฝนที่ตกลงมาแท้ ๆ ทำให้ผู้คนหาย พวกเราเลยได้มาปาร์ตี้กัน” ทั้งที่บ้านคนจนต้องฝ่าน้ำเฝ้าเสียเพื่อออกมาทำงานให้ เรื่องฝนที่ตกลงมาได้สะท้อนถึงการแบ่งชนชั้นรวยจนอย่างชัดเจน สำหรับคนรวย พายุที่ถล่มมันคือการไม่สามารถเดินทางไปปิกนิกได้ แต่สำหรับคนจนมันคือความหายนะ ความเสียหายของที่อยู่อาศัย และจำต้องไปหลบภัยและขออาหารจากศูนย์อพยพเพื่อประทังชีวิต

ดังนั้น ประเด็นหนึ่งที่ได้ถูกนำเสนอในภาพยนตร์ คือ สำหรับคนรวย พวกเขาเลือกที่จะเสี่ยงไม่เห็นคนจน ด้วยการมองมันเป็น “ผี” หรือฉากที่ถูกขายคนเล็กของบ้านคนรวยมองคนชั้นใต้ดินเป็นผี จากบทสัมภาษณ์ผู้กำกับวิเคราะห์ไว้ว่า เป็นความตั้งใจของผู้กำกับที่ต้องการใส่ประเด็นนี้ไว้ในภาพยนตร์ เพื่อบอกว่าเวลาคนรวย เขาอธิบายลูกหลานว่าความจนนี้มันคืออะไร เขามักไม่อธิบายสิ่งเหล่านี้ว่ามันเกิดจากความเหลื่อมล้ำ ความเอารัดเอาเปรียบ แต่มีชุดคำอธิบายเรียบง่าย คือกลุ่มคนยากจนคือ “ผี” จากภาพยนตร์เรื่องนี้ ผี คือสิ่งที่ถูกขับออกไปให้เป็นสิ่งจืดจางทั้ง ๆ ที่เป็นส่วนหนึ่งของร่างกาย (หรือระบบนั้น) ดังนั้น ผีจึงไม่ใช่สิ่งที่อยู่ภายนอกหรือสิ่งที่มองไม่เห็น แต่เป็นสิ่งที่ถูกทำให้อยู่นอกระบบของการมองเห็น เพราะว่าการมองเห็นสิ่งจืดจางมันจะย้อนกลับมาที่มแท่งผู้คนที่ปฏิเสธการมองเห็นมัน หรือนั่นย่ำว่ามันดำรงอยู่ ดังนั้น การมองคนจนเป็นผีในภาพยนตร์เรื่องนี้ จึงไม่ใช่การมองไม่เห็น แต่เป็นการปฏิเสธที่จะมองเห็นจนกลายเป็นเรื่องคุ้นชินที่จะมองแล้วไม่เห็น และอาจจะเป็นสิ่งที่คนรวยใช้บอกตัวเองทุกครั้งที่พวกเขาเห็นคนยากคนจนคือพวกเขา มองไม่เห็นคนจน แต่เขาเห็นแต่ผี ปีศาจ หรือสิ่งไม่มีชีวิต

2.4 สภาวะปรลิตที่เกาะเกี่ยวซึ่งกันและกัน

“สภาวะปรลิต” จากการวิเคราะห์การให้ความหมายสามารถตีความได้จากฉากในภาพยนตร์ว่าเป็นรูปแบบการเกาะกินและแสวงหาผลประโยชน์กันไปเป็นทอด ๆ ความเป็นชนชั้นยังคงฝังอยู่ในตัวของกลุ่มคนอย่างไม่สามารถ

ลบล้างได้ ความเหลื่อมล้ำทางสังคมจึงไม่เคยจางหายไป ดังจะจำแนกออกได้ คือ ครอบครัวตระกูลคนร่ำรวย=ชนชั้นสูง=การต่อสู้เพื่อแย่งผลประโยชน์ จากครอบครัวตระกูลคนร่ำรวยของครอบครัวตระกูลคนยากจน และการต่อสู้ ระหว่างครอบครัวตระกูลคนยากจนกับครอบครัวอิตแม่บ้าน

ทั้งนี้ พฤติกรรมตัวละครส่งผลเรื้อรังจนกลายเป็นสาเหตุให้ครอบครัวตระกูลร่ำรวยต้องล่มสลายในที่สุด และเมื่อครอบครัวตระกูลร่ำรวยล่มสลาย ทั้งครอบครัวตระกูลยากจนและครอบครัวอิตแม่บ้านก็ล่มสลายไปด้วยกัน นั่นก็เพราะว่า “หัวใจสำคัญของความสัมพันธ์แบบปรสิตมาจากการแสวงหา ประโยชน์และการโยกหาความสุขของตนเองและครอบครัวเพื่อให้เกิด ความอยู่รอดอย่างมีความหวัง”

2.5 ก้อนหิน: สัญลักษณ์ที่มีหลากหลายความหมาย

การวิเคราะห์สัญลักษณ์จากวัตถุสิ่งของที่ภาพยนตร์พยายามนำเสนอในช่วงต้น จนถึงฉากสุดท้ายของเรื่อง ผู้ศึกษาวิเคราะห์จากฉากที่เริ่มต้นด้วยมูลเหตุที่ว่า ฉากน้ำท่วมบ้านครอบครัวตระกูลยากจนจะพบว่า ตัวละครแต่ละตัวต่างก็มุ่งไป เก็บข้าวของที่สำคัญของตัวเองเพื่อหนีน้ำท่วม ตัวละครพ่อรีบไปเก็บเงินที่ซ่อนไว้ ได้หลังคาและเก็บเหรียญทองของแม่ ส่วนน้องสาวรีบไปเก็บบุหรีที่ซ่อนไว้ใต้เพดาน ของบ้าน ขณะที่พี่ชายกลับไปเก็บก้อนหินที่เพื่อนสนิทมอบให้ ซึ่ง “ก้อนหิน” คือ อีกหนึ่งสัญลักษณ์สำคัญของหนังเรื่องนี้ นอกจากสามารถสะท้อนความเป็นตัวตน ของตัวละครนี้ได้อย่างดี ถือเป็นสิ่งที่มีการสื่อสารเชิงสัญลักษณ์ที่มีการให้ความหมาย ในหลายลักษณะ อาทิ

1) ก้อนหิน ในสัญลักษณ์ของ “ระบบทุนนิยม”

แท้จริงแล้ว ชนชั้นล่างจำนวนมากในสังคมเป็นร่างกายและเลือดเนื้อปรสิตกนรวยสร้างมาภายใต้ต่อชนชั้นล่างทำให้มองพวกเขาในฐานะปรสิตกนรอนั้น ทำให้จุดกำเนิดของฉากในภาพยนตร์จึงเป็นการเริ่มต้นด้วยการเอารัดเอาเปรียบ ดังปรสิตกนรอนายทุนที่ถูกนำเสนอกลับด้านที่ถูกเอาเปรียบให้เป็นปรสิตกนรอนส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย จึงต้องแก่งแย่งกันเอง การเอาชนะกันเองเพื่อให้ส่วนต่าง ๆ ยังคงดำรงอยู่ได้ โดยที่ไม่สามารถจัดการปรสิตกนรอนตัวจริงที่อยู่ในภาพลวงตาว่าเป็นร่างกาย หรือเป็นคนดีได้ หากเปรียบเทียบสัญลักษณ์ที่ปรากฏในภาพยนตร์ คือ หินที่ชนชั้นล่างครอบครองอยู่ ซึ่งเขาต่างให้คุณค่าว่าเป็นของที่ศักดิ์สิทธิ์และนำพามาซึ่งโชคลาภหรือความเจริญงอกงามจนร่ำรวยในที่สุด ซึ่งอาจสื่อความหมายว่าเป็นเสมือน “นายทุน” หากเรามีทุนเราก็สามารถเป็นคนดีได้ เราจึงมีความหวังที่จะมีฐานะและมีทุนด้วยความเชื่อจากการครอบครองหิน

2) ก้อนหิน ในสัญลักษณ์ของ “ความหวัง”

การสื่อสารประเด็นที่ว่า คนจนไม่มีวันโตเต้ามาเป็นคนรวยได้ท่ามกลางความขัดแย้ง คนที่ต่อสู้กัน คือคนจนกับคนจนที่จนกว่า (ตระกูลยากจนกับคนที่อยู่ชั้นใต้ดิน) ดังคำกล่าวที่ว่า “ฝันไปเถอะที่คนจนจะรวมตัวกัน เพื่อต่อสู้กับคนรวย” ในแบบที่หลายคนวาดฝันเอาไว้ การโตเต้าของชนชั้นล่างสู่ชนชั้นสูง ทั้งการขูดรีดและการกดทับของชนชั้นสูง (วิชชุประภา ศักดิ์พิสิษฐ์, 2564) ซึ่งการวิเคราะห์นอกจากมองว่า ตระกูลยากจน ตระกูลร่ำรวย และคนที่อาศัยอยู่ชั้นใต้ดินแล้ว ปรสิตกนรอนที่แท้จริงอาจเป็น “ความหวัง” ซึ่งซ่อนมาผ่านสัญลักษณ์ของก้อนหินที่ลูกชายบ้านยากจนถือไว้ตลอดทั้งเรื่อง ดังจะเห็นได้ในช่วงต้นเรื่องว่าเป็นของขวัญที่เพื่อนรักมอบให้มานั้นเป็นตัวแทนของความหวัง และเป็นสิ่งที่เขาครอบครองไว้เสมอ เพราะหวังว่าสักวันหนึ่งจะมีฐานะทางสังคมที่เท่าเทียมชนชั้นสูง ต่อมาเขาต้องมา

เจออาการบาดเจ็บอย่างหนัก มีอาการทางสมอง เพราะก้อนหินซึ่งคล้ายกับการสื่อถึง “ความหวัง” ที่หลอก ๆ ลวง ๆ หรือคือ “ปรสิต” ของชีวิตคนที่แท้จริง หรืออาจมองในฐานะของการแบ่งแยกงานของกลุ่มคนต่างชนชั้น ซึ่งมีการประกอบอาชีพที่แตกต่างกัน โดยสัญลักษณ์ดังกล่าวก็เปรียบเสมือนก้อนหินที่เขามีไว้ครอบครองและหินของชนชั้นสูงย่อมมีค่ามหาศาล ส่วนหินของชนชั้นล่างกลับไม่มีมูลค่าใด หินจึงเป็นสัญลักษณ์สื่อความหมายอย่างหนึ่งในภาพยนตร์เรื่องนี้

3) ก้อนหิน ในสัญลักษณ์ของ “วิถีคิดในการดำเนินชีวิต”

จากความหมายและการวิเคราะห์ “หิน” เป็นสัญลักษณ์ช่วงเริ่มต้นของเรื่อง และเป็นจุดสื่อสารในฉากน้ำท่วมที่หินนั้นไม่สามารถช่วยเหลือครอบครัวชนชั้นล่างได้ เมื่อพิจารณา พบว่า หินนี้เป็นแคหินธรรมดาที่สวยงามก้อนหนึ่ง แต่ถูกให้คุณค่าว่าเป็นของประดับราคาแพง และเป็นเครื่องรางนำโชคกลับมาให้ เช่นเดียวกับตัวละครหลักของเรื่องที่เป็นชนชั้นล่างธรรมดา แต่เขาสร้างตัวตนจากเรื่องราวโกหกให้ตัวเองกลายเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัย และนำมาสู่โอกาสในการเลื่อนระดับชนชั้นด้วยความที่เป็นหินก้อนใหญ่ มันจึงมีน้ำหนักมากเมื่อต้องเคลื่อนย้ายและต้องแบกสิ่งนี้ไปโดยไม่รู้ตัว เช่นเดียวกับตระกูลคนยากจนชนชั้นล่างที่สร้างเรื่องโกหกขึ้นมาจนใหญ่โตเรื่อย ๆ โดยที่เขาก็ต้องแบกรับความรับผิดชอบนี้ต่อไป จนสุดท้ายก็เข้าใจถึงความจริงที่ว่ามันคือหินธรรมดา เขาจึงปล่อยวางมันลงในแม่น้ำ และพบว่ามันไม่ต่างอะไรกับหินก้อนอื่น ๆ เช่นเดียวกับในตอนสุดท้ายที่เขานั้นไม่ต้องแบกรับเรื่องโกหกที่เขาสร้างขึ้นมาอีกต่อไป เขายอมรับว่าเขาคือคนธรรมดาคนหนึ่งเท่านั้น ภาพยนตร์ได้สอดแทรกวิถีคิดในการดำเนินชีวิตที่อยากให้ทุกคนทุกชนชั้นมีความเป็นตัวของตัวเอง ซึ่งจะทำให้การดำเนินชีวิตเป็นไปด้วยความปกติสุข

ภาพที่ 3 ก้อนหินของพี่ชายที่ได้ถูกนำเสนอในหลายบริบท

ที่มา: Parasite (2019)

2.6 ตำแหน่งแห่งที่ กับ สัญลักษณ์ของคู่ตรงข้าม

นอกจากการนำเสนอตัวตนของตัวละครที่ผู้ประพันธ์บทนำเสนออย่างคงมีแง่มุมการนำเสนอสัญลักษณ์คู่ตรงข้ามเพื่อเปรียบเทียบสังคม จากการที่ภาพยนตร์ได้สะท้อนถึงการจัดวางตำแหน่งของตัวละคร การจัดวางองค์ประกอบของภาพ และตำแหน่งของสิ่งของถูกจัดทำขึ้นเพื่อขับเน้นประเด็นของภาพยนตร์ ดังภาพที่ปรากฏขึ้นขึ้นที่อาศัยความต่างของคู่แย้งที่ส่งเสริมความหมายความคุ้นเคยของโครงสร้างทางสังคม แม้ว่าภาพที่ถูกนำเสนอในภาพยนตร์นั้นมีความชัดเจนแต่สามารถสังเกตถึงการนำเสนอภาพคู่ตรงข้ามของภาพยนตร์เรื่องนี้ได้ ดังนั้นผู้ชมจะได้เห็นการเปรียบเทียบระดับสูง-ต่ำ ด้วยภาพแทบจะตลอดเวลา เช่น บ้านครอบครัวตระกูลร่ำรวยที่อยู่บนเนินเขา-บ้านครอบครัวตระกูลยากจนที่อยู่ลึกลงไปใต้ดินต่ำกว่าส้วม ครอบครัวตระกูลร่ำรวยที่นอนบนโซฟา-ครอบครัวตระกูลยากจนแอบอยู่ใต้โต๊ะ หรือการออกแบบหน้าต่างบ้านก็สะท้อนสถานะของตัวละครได้อย่างดี ครอบครัวตระกูลร่ำรวยมีหน้าต่างที่กว้างโล่งมองเห็นทิวทัศน์เหมือนอนาคตที่สุดใสของครอบครัวนี้ ครอบครัวตระกูลยากจนมีหน้าต่างแคบพรางมัว และยังมีเหล็กดัด ราวกับว่าสมาชิกในครอบครัวจะถูกขังอยู่กับความเป็นชนชั้นล่างต่อไป ฉากในมุมกว้างที่ถ่ายให้เห็นว่าครอบครัวตระกูลยากจนหนีจากบ้าน

ครอบครัวตระกูลร่ำรวย ตั้งแต่เนิ่นๆ เขาไล่ต้อนไล่มาตามถนนจนมาถึงบ้านของตน ที่น้ำท่วมยิ่งแสดงให้เห็นความต่างชนชั้นอย่างชัดเจน และในฉากฝนตกนี้ยังทำให้ตระหนักว่าฝนตกอาจเป็นความสุขที่รียเมื่อนั่งมองจากบ้านของครอบครัวตระกูลร่ำรวย บนเนินเขา ขณะที่สิ่งนี้คือหายนะสำหรับชนชั้นล่างอย่างครอบครัวตระกูลยากจน รวากับว่าธรรมชาติอย่างฝนก็ยังเลือกปฏิบัติต่อชนชั้นอย่างไม่เท่าเทียม

บทสรุปและการอภิปรายผล

การวิเคราะห์ภาพยนตร์เรื่องชนชั้นปรสิตภายใต้กรอบแนวคิดมาร์กซิสม์ พบว่า วัตถุประสงค์ประวัติศาสตร์และฐานคิดสำคัญถูกนำเสนอผ่านกิจกรรมทางสังคมที่เปรียบเทียบระหว่างสองครอบครัวที่ต่างชนชั้น อิทธิพลอันเนื่องมาจากปัญหาด้านวัตถุที่เกี่ยวกับอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ซึ่งเป็นความจำเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตของมนุษย์ ปัญหาด้านความเท่าเทียมของทั้งสองครอบครัว นำไปสู่การกระทำกิจกรรมทางสังคมที่เกิดขึ้น หรือการต่อสู้เพื่อความอยู่รอดของครอบครัวชนชั้นล่าง สอดคล้องกับงานศึกษาทางด้านโครงสร้างนิยมหรือโครงสร้างทางสังคมของ วิทยากร เชียงกุล และพรภิรมณ์ เอี่ยมธรรม (2547) ที่ได้ศึกษาาระบบโครงสร้างทางสังคมเรื่องระบบชนชั้น รวมถึงการวิเคราะห์การจำแนกชนชั้นทางสังคมเชิงทวิวิสัยที่สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิสาพร วัฒนศัพท์ และคณะ (2559) ที่พบว่า ครอบครัวในสังคมที่มีสมาชิกครอบครัวที่เท่าเทียมกันหรือคล้ายคลึงกัน ปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดการดิ้นรนมาจากสภาพแวดล้อมทางสังคมที่ค่อนข้างไม่เอื้อประโยชน์ต่อการอำนวยความสะดวกและการดำเนินชีวิตของกลุ่มคนเหล่านี้ รวมถึงระบบการศึกษาที่ได้รับของกลุ่มชนชั้นล่าง จะเห็นได้ว่าการสอบเข้ามหาวิทยาลัยของกลุ่มคนชนชั้นล่างเป็นไปได้ยากในการที่จะเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษาหรือมหาวิทยาลัย แม้มีความขยันในการอ่านหนังสือหรือมีความเก่งในแต่ละด้าน

แต่ด้วยบริบทสังคมทำให้กลุ่มคนเหล่านี้ถูกกลืนโอกาสทางการศึกษาจากทุนทรัพย์ กลุ่มชนชั้นสูงจึงมีโอกาสในการศึกษามากกว่าและสังคมส่วนใหญ่ให้การยอมรับ ซึ่งการศึกษานี้จะนำไปสู่การมีอาชีพที่ดี รวมถึงทักษะในการนำตนเองไปสู่สถานะ ชนชั้นสูงต่อไปได้

ผลการวิเคราะห์ประเด็นความสำคัญของพื้นฐานทางเศรษฐกิจและการ ประกอบอาชีพทางสังคม สามารถสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ และการประกอบอาชีพของทั้งสองครอบครัวอยู่ในลักษณะการแอบแฝงเพื่อการได้มา ซึ่งผลประโยชน์ ทั้งยังปิดบังความสัมพันธ์ทางอำนาจที่ฝังรากลึกในระบบ ชนชั้นทางสังคม จากสัญชาตญาณของตัวละครที่ภาพยนตร์นำเสนอในประเด็น ที่ชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างพื้นฐานโครงสร้างส่วนล่างกับโครงสร้างส่วนบน คือ การปฏิบัติตัวและการเป็นอยู่ทางสังคมของตัวละคร โอกาสทางการศึกษา และการประกอบอาชีพของทั้งสองครอบครัว

ผลการศึกษาในอีกมุมมองหนึ่งสามารถวิเคราะห์ในทางกลับกัน กลุ่มชนชั้นสูง หรือผู้มีอำนาจมีฐานะทางสังคมจะได้มีที่อยู่อาศัยและความเป็นอยู่ที่ดี รวมถึง ได้รับการศึกษาที่ดีและมีโอกาสในการเรียนพิเศษเพิ่มเติม มีโอกาสมากมายในการ ดำเนินชีวิต จึงทำให้เห็นความไม่เท่าเทียมทางสังคม แต่เนื่องด้วยโอกาสที่ไม่เท่าเทียม และการที่ไม่เอาใจใส่และพยายามเพื่อความสำเร็จ จึงทำให้กลุ่มชนชั้นล่างคิดหาวิธี หรือแผนการที่จะแอบแฝงเข้าไปอยู่ในกลุ่มชนชั้นสูง เพื่อที่จะได้รับโอกาส ทางด้านการกินอาหาร ที่อยู่อาศัย รวมถึงการดำเนินชีวิตในแต่ละวัน ซึ่งภาพยนตร์ เรื่องชนชั้นปรสิตนี้ได้นำเสนอแนวความคิดดังกล่าว ทำให้เห็นสภาพของสังคม เพื่อให้ส่วนกลางได้มาเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาบริหารจัดการกลุ่มคนเหล่านี้ ให้มีความเสมอภาคทั้งทางด้านการศึกษา การดำเนินชีวิตประจำวัน และสนับสนุน การพัฒนาสังคมประเทศชาติให้มีความเจริญก้าวหน้าโดยไม่แบ่งแยกชนชั้น

ภาพยนตร์เรื่องนี้จึงมีความสำคัญในการผลักดันในระบบบริหารจัดการของส่วนกลางของประเทศหรือรัฐบาล เพื่อหานโยบายและวิธีแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม และทำให้ผู้คนทุกชนชั้นได้รับโอกาสความเท่าเทียมเสมอภาคกันในการดำเนินชีวิต

หากเปรียบเทียบทั้งสองชนชั้นตามประเด็นที่ภาพยนตร์ได้นำเสนอ ในมิติต่าง ๆ ผ่านสองแง่มุมจะเห็นได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ตารางเปรียบเทียบชนชั้นกับปัจจัยที่ส่งผล

ปัจจัยที่ส่งผล	ความรวย	ความจน
ที่อยู่อาศัย	บ้านพักของคนชั้นสูงเป็นคฤหาสน์หลังใหญ่ มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่เพียบพร้อม มีอากาศที่บริสุทธิ์ มีแม่บ้านคอยดูแล มีคนขับรถ หากเวลาฝนตกหนักปัญหามีเพียงไม่สามารถเดินทางออกไปเที่ยวข้างนอกได้ โดยทุกอย่างยังคงดำเนินไปอย่างปกติและไม่ได้รับผลกระทบ	จากภาพยนตร์นำเสนอที่อยู่อาศัยของคนชั้นล่างเป็นพื้นที่ชั้นใต้ดินในชุมชนแออัด ขาดสิ่งอำนวยความสะดวกแม้กระทั่ง WIFI แม้ในยามน้ำท่วมก็จะได้รับผลกระทบโดยตรง
การศึกษา	ในชนชั้นสูงมีฐานะร่ำรวยส่งลูกเรียนในโรงเรียนชั้นนำที่มีมาตรฐาน และยังได้รับโอกาสในการเรียนพิเศษ เรียนเพิ่มเติม และเรียนในสิ่งที่ต้องการอยากเรียน	ครอบครัวชนชั้นล่างมีฐานะยากจน ไม่มีโอกาสทางการศึกษาในการเรียนต่อในระดับมหาวิทยาลัย และได้ปลอมเอกสารสำคัญทางการศึกษาเพื่อเข้าทำงานเป็นครูสอนพิเศษ
อาชีพ	ชนชั้นสูงเมื่อได้รับโอกาสทางการศึกษาที่สูง จึงได้รับหน้าที่การทำงานที่ดี มีธุรกิจส่วนตัว มีเงินทองมากมาย ในชีวิตย่อมมีความสุข	จากการไม่ได้รับการศึกษาที่สูง ยังคงต้องดิ้นรนและหาวิถีทางเพื่อให้ตนได้มีอาชีพมีเงินใช้และอยากมีชีวิตที่ดีอย่างเช่นคนชั้นสูง จึงแอบแฝงเพื่อการค้าได้มาซึ่งผลประโยชน์จากชนชั้นสูง

การแบ่งแยกชนชั้นและความแปลกแยกภายใต้ระบบทุนนิยมรวมถึงชนชั้นทางสังคมที่ภาพยนตร์สื่อสารนั้นชี้ให้เห็นว่า ความสัมพันธ์ในแต่ละชนชั้นมีลักษณะการขูดรีดดูดซับมูลค่าและความสุขจากอาชีพของตน ความสัมพันธ์ของการครอบงำนี้สามารถดำรงอยู่ได้ในสองครอบครัวที่ต่างชนชั้นเนื่องจากความไม่เท่าเทียมกันในเรื่องทรัพยากรและอำนาจ สอดคล้องกับแนวคิดของคาร์ล มาร์กซ์ ในงานศึกษาของ ธัญญา สังขพันธานนท์ (2539) ที่กล่าวถึงผลกระทบทางจิตวิทยาที่เกิดในภาพยนตร์เรื่องชนชั้นปรสิตนี้เกิดขึ้นจากความขัดแย้งด้านผลประโยชน์และอำนาจอย่างรุนแรง และทั้งสองครอบครัวพยายามไฝหาในสิ่งที่ตนเองปรารถนา เมื่อได้รับประโยชน์หรือความพอใจและยังคงกระจายผลประโยชน์ให้กับเครือข่ายของตนจนทำให้พวกเขาารู้สึกถูกตัดขาดจากตัวตนที่แท้จริงของพวกเขาหรือจากคนอื่น ๆ ในสังคมเดียวกัน และส่งผลให้เกิดการแบ่งแยกชนชั้นทางสังคมในภาพยนตร์เรื่องนี้

หากกล่าวโดยสรุป การศึกษาและวิเคราะห์ภาพยนตร์เรื่องนี้สะท้อนถึงความไม่เท่าเทียมทางสังคมหลายมิติ อาทิ ระบบชนชั้น ระบบการศึกษา การประกอบอาชีพ และการดำเนินชีวิตด้วยปัจจัย 4 สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงการได้เปรียบของชนชั้นสูง ส่วนในมิติการดิ้นรนของชนชั้นกลางเพื่อให้ได้มาซึ่งการเป็นอยู่ที่เท่าเทียมด้วยการเป็นกาฝากในชนชั้นสูงเพื่อกลืนกินผลประโยชน์ แต่ก็ไม่สามารถลืมความเป็นตัวตนดั้งเดิมในสังคมใหม่ได้ ภาพยนตร์เรื่องนี้ได้มีการนำเสนอมิติที่หลากหลาย สามารถเห็นใจทั้งชนชั้นสูงและชนชั้นกลางในประเด็นที่ต่างกัน โดยส่วนสำคัญที่สื่อออกมานั้นพยายามนำเสนอสภาพสังคมที่จำเป็นต้องได้รับการยกระดับและการปรับสมดุลเพื่อให้เกิดความเท่าเทียม การเห็นอกเห็นใจในสังคม พร้อมทั้งการให้โอกาสทางการศึกษาและอาชีพ หากได้รับการแก้ไขจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องก็จะสามารถสร้างสังคมให้เกิดความเท่าเทียมและโครงสร้างทางสังคมที่สมบูรณ์ได้จากการสะท้อนสังคมผ่านภาพยนตร์ชนชั้นปรสิตนี้

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กล้า สมุทวณิช. (2562). Parasite ชนชั้นปรสิต อะไรที่เปลี่ยนเราให้เป็นพยาธิ [ออนไลน์]. สืบค้นจาก <https://www.matichon.co.th>.
- เจตนา นาควิธระ. (2552). ทฤษฎีเบื้องต้นแห่งวรรณกรรม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ศยาม.
- จอห์นนพดล วคินสุนทร. (2556) แนวคิดสัญวิทยาและการสร้างความหมาย (Semiology and Signification). เอกสารประกอบการบรรยาย เสริมความรู้ทางด้านทฤษฎี สาขาวิชานิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. [ออนไลน์]. สืบค้นจาก <http://johnnopadon.blogspot.com/2015/10/semiology-and-signification.html>.
- ไชยรัตน์ เจริญสินโอฟาร. (2540). วาทกรรมการพัฒนา. อำนาจ ความรู้ ความจริง เอกลักษณ์ และความเป็นอื่น. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิภาษา.
- นภพัฒน์จักษ์ อัตตนนท์. (2563). Parasite เกียรติหนึ่ง ชนชั้นปรสิต การไต่เต้าสู่ชนชั้นที่สูงกว่า กับผีในสังคมเกาหลีใต้. [ออนไลน์]. สืบค้นจาก <https://workpointtoday.com>.
- นิสาพร วัฒนศัพท์ และคณะ. (2559). ช่วงชั้นทางสังคม ความไม่เท่าเทียมกันทางสังคม และการอธิบายถึงความเป็นประชากรกลุ่มเปราะบางในสังคม. สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.

- ปารณ ศรีสุนทร. (2561). **Parasite: ชนชั้นปรสิต ภาพยนตร์ที่เสียดสีสังคมมนุษย์ได้สนุกอย่างเหลือเชื่อ.** [ออนไลน์]. สืบค้นจาก <https://adaybulletin.com>
- ธัญญา สังขพันธานนท์. (2539). **วรรณกรรมวิจารณ์.** ปทุมธานี: นาค.
- วิทยากร เชียงกุล และพรภิรมณ์ เอี่ยมธรรม. (2547). **อธิบายศัพท์ทางการเมือง สังคม และเศรษฐกิจ.** กรุงเทพฯ.
- วิสิทธิ์ อนันต์ศิริประภา. (2562). “ปรัชญามนุษยนิยมในภาพยนตร์ของอาคิระ คูโรซาวา”. **วารสารนิเทศศาสตร์ปริทัศน์ วิทยาลัยนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต**, 23(3).
- พระครูพิศาลจริยากร เลขธมโม และสุชน ประวัตินิ. (2562). “จริยธรรม: ปัญหา พฤติกรรมและการจัดการในปัจจุบันของสังคมไทย”. **วารสาร มจร มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์**, 5(2).
- วิชชุประภา ศักดิ์พิสิษฐ์. (2564). **ความหมายเชิงสัญลักษณ์ที่ปรากฏในภาพยนตร์เรื่องชนชั้นปรสิต (Parasite, 2019).** วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
- สารานุกรมสาธารณสุขไทย. (2561). **ฉบับ 100 ปี การสาธารณสุขไทย.** ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กระทรวงสาธารณสุข.
- พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน. (2554). **สำนักงานราชบัณฑิตยสภา.** [ออนไลน์]. สืบค้นจาก <https://dictionary.orst.go.th/>.

ภาษาอังกฤษ

Ho, B. J. (2019). **Parasite**. Gisaengchung.

Bourdieu, P. (1930-2002). **capital symbolique**.